

„Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.”

Szeptember 18.: Évközi 25. vasárnap

A Szentmise olvasmányai:

1. **Ám 8,4-7** – Ámosz próféta kemény szavakkal ostromozza a népet a szegényekkel, szűkölködőkkel szemben tanúsított szívtelenségéért.
2. **1Tim 2,1-8** – Emeljétek imára kezeteket minden emberért, tiszta szívvel könyörögjete Istenhez, aki azt akarja, hogy mindenki üdvözljön
3. **Lk 16,1-13** – „A földi javakat úgy kell felhasználni, hogy általuk eljussunk az örök életbe.”

Örömhír

„Ez a példabeszéd is Lukács sajátja. Az elmondás körülményeiről nem tájékoztat. De ennek a történetnek és a következőnek, amely a szegény Lázárról és a szívtelen gazdáról szól, témája ugyanaz. A földi javakat úgy kell felhasználni, hogy általuk eljussunk az örök életbe. Az ügyes intézőt hamis intézőnek is lehet mondani, mert valójában abban ügyes, hogy megcsalja urát. A példabeszéd azonban olyan műfaj, amelyben a hasonlat csak egyoldalú, tehát csak abból a szempontból kell ismertetni. Ezért pl. Jézus nem állítja Isten irgalmát az igazságtalan bíró viselkedésével párhuzamba állítani. (Lk 18,1-8), vagy az apostoloknak a kigyó ravaszágát ajánlani (Mt 10,16).

Jézus nem aszkétikai szempontból akarta megvilágítani a földi javak felhasználásának módját, hanem azért, mert a farizeusok helytelenül értelmezték az Ószövetséget. Ott a túlvilági igazságszolgáltatás gondolata csak a késői könyvekben merül fel. A régebbi korban arról van szó, hogy Isten hosszú élettel,

békességgel, a földi javak gyarapodásával jutalmazza az igaz embert. A farizeusok ezt úgy magyarázták, hogy aki szerencsés, aki bővelkedik, azt Isten megsegítette, megjutalmazta. Gazdagsága igazában erényes életének, igaz voltának a bizonyítéka.

Az ember a földi javakkal kapcsolatban olyan, mint az intező: valójában az Istentől rábízott javakat kezeli, és szolgálatáról számot fog adni. Ezért törekedjék arra, hogy javait a szeretet törvénye szerint használja fel. Az intező észreveszi, hogy ellenőrzik gazdálkodását, ezért minden igyekezetével menti a jövőjét. Kapálni nem bír, koldulni szégyell. Ezért arra törekszik, hogy legyenek barátai, akik hálásak lesznek neki, ha majd elveszti állását. Aki száz korsó olajjal tartozott urának, annak adóslevelét kijavítja ötvenre. A szövegben szereplő mérték, a *bát* kb. 45 liter volt. Aki száz mérő búzával tartozott, annak adósságát nyolcvanban állapítja meg. Az itt szereplő mérték, a *kor* az előbbinek a tízszerese, tehát kb. 450 liter. A gazda kénytelen belátni, hogy az intező a maga nemében ügyes ember, az illetet meg kell nyerni, nem elveszteni. A példabeszéd alkalmazása ez: a világ fiai a maguk módján okosabbak a világosság fiainál. A világ fiai és a világosság fiai megkülönböztetés benne volt a hagyományos vallási nyelvben. A qumráni szekta tagjai magukat nevezték világosság fiainak. A megkülönböztetést Pál apostol is használja leveleiben.

A hívő embernek az a kötelessége, hogy „Szerezzen barátokat a hamis mammonból.” A „mammon” a gazdagság, a bőség, itt egyszerűen a földi javak múlandóságát fejezi ki. Ezek egyszer elfogynak, az ember pedig megmarad az örökkévalóságra. Akkor szüksége lesz arra, hogy befogadják az örök hajlokokba. A szöveg „örök sátráról” beszél, s ez a kifejezés nem volt szokásos az örök haza megjelölésére. De úgy látszik, elvétele használták, mert a sátrak ünnepén a szőlőben felállított sátor a vígság és öröm helye volt (lásd Zak 14,16-21).

A példabeszéd tehát a kellő okosságot kívánja meg a hívő embertől. Addig kell az örök javakról gondoskodni, amíg élünk. Az értelmezésnél külön figyelniük kell erre a felhívásra: Szerezzenek magatoknak barátokat, hogy egykor befogadjanak benneteket az örök hajlokokba. A példabeszéd annak a kornak az adottságait tükrözi. A szegény, a nincstelen rá volt szorulva a gazdagabbak megértésére, jószívűségére, hiszen a társadalom gazdaságilag nem volt megszervezve. A prófétáknál Isten sokszor szerepel úgy, mint a szegények, elhagyottak segítőtje, szabadítója. Az üdvösséget is elsősorban azoknak ígéri, akiknek nincsenek földi reményeik. A példabeszéd szó

szerint azt mondja, hogy ezek közül kell barátokat szerezni úgy, hogy segítünk rajtuk, s majd ők fogadnak be maguk közé a túlvilágon. A régi képnek ma is megvan az egyetemes jelentése. Az ítéletről szóló beszéd első helyre teszi a szeretet erényét. Aki azt gyakorolta, az Istent lekötölte a visszafizetésre. Hiszen Jézus, a bíró, azt állítja, hogy amit embertársaiknak tettek, azt neki tették. Természetesen a szeretetet nemcsak alamizsnával lehet kifejezni. A szeretet ott van minden közös munkában, vállalkozásban, a közjó munkálásában, a betegek gondozásában, egymás elviselésében, az igazságosság érvényre juttatásában, sőt példaadásban is.

Lukács magyarázatul még ide kapcsol néhány megjegyzést, amelyek más alkalommal hangzottak el. Aki a kicsiben hű, az a nagyban is hű. Ez lehet általános elv, de itt inkább a földi és az égi dolgok szembeállítását kell meglátni benne. Ilyen alapon lehet beszélni hamis mammonról, és igazi mammonról, a másérról és a magunkérról. A földi javak nem maradnak örökre a mieink. Az örök életben ellenben Isten azt adja, ami örökre a mienk lesz. Természetesen a szeretet törvényét nem a világ fiainak ravaszságával, hanem a világosság fiainak felelősségével kell gyakorolni. Az egyik ember jogát nem úgy kell támogatni, hogy az a másik számára nyilvánvaló jogsértés legyen.”

- Gál Ferenc: Beszélgetések az evangéliumról / részlet -

Szeptember 21: Szent Máté apostol és evangélista

A kafarnaumi Alfeusnak Lévi nevű fiaként született. A Máté név a latin Matthaesus és a görög Matthaios közvetítésével a héber Mattajból ered. Jelentése: „Jahve ajándéka” vagy „a hűséges”. Jézus, mint vámost hívta meg tanítványai közé.

Az apostoloról és evangélistáról, akinek jelképe az angyal, biztosat csak a Szentírásból tudunk, ezen kívül nem sok olyan adat maradt ránk, amely történetileg hitelesnek tekinthető.

Máté különös figyelemmel gyűjtötte s őrizte magában az Úr szavait és beszédeit. Miután rendezte, mint mondás- és beszédgyűjteményt adta tovább. A tudósok úgy vélik, hogy e beszédgyűjtemény és Márk evangéliuma volt a forrása annak a műnek, amelyet az egyház hagyománya Máté evangéliumaként tart számon. Az Úr mondásait Máté úgy foglalta elbeszéléseibe, ahogy az ékszerész foglalja aranyba a drágaköveket. Egymás után fűzte a hasonló tartalmú, de eredetileg függetlenül elhangzott beszédeket, és így jött létre a hegyi beszéd (5–7. fejezet), a példabeszédek (13. fejezet), a farizeusok feletti jankijáltások (23. fejezet) és az eszkatologikus beszéd (24–25. fejezet) gyűjteménye.

Máté az apostolnévsorok közül kettőben a hetedik (Mk 3,18; Lk 6,15), kettőben a nyolcadik (Mt 10,3; ApCsel 1,3) helyen, Tamás mellett áll. Jézus legszűkebb tanítványai köréhez tartozott tehát, azokhoz, akik nem botránkoztak meg

Krisztusban, s pünkösdkor megkapták a Szentlelket és a világra szóló küldetést.

Míg Máté meghívásának történetét az evangéliumból ismerjük, életének további eseményeiről csak a hagyományból tudunk néhány szórványos adatot.

A legenda szerint az apostolok szétválása után Máté Etiópiába ment (más hagyományok szerint Perzsiába, Szíriába, Makedóniába vagy Írországba).

Volt a királynak egy Efigénia nevű leánya is, aki szintén megtért, és Máté fölvette az Istennek szentelt szüzek közé. A király halála után, Hirtacus szemet vetett Efigeniára. Máténak ígérte a fele országát, ha rábeszéli a leányt, hogy legyen a felesége. Egy alkalommal Máté a házasság szépségéről és szentségéről prédikált a szüzeknek és a népnek, és hangsúlyozta, hogy senkit nem szabad elválasztani a házastársától. A király azt hitte, hogy Máté az ő kérésének megfelelő szándékkal szól, és most beszél rá Efigeniát a vele való házasságra. Ő azonban így válaszolt a királynak: „Úgy látom, egészen félreértettél engem, ó király, hiszen tudod, hogy Efigénia az örök Király menyasszonya, és az ő szent fátyolát viseli. Hogyan vehetnéd el annak jegyesét, aki nálad sokkal hatalmasabb?” E szavaktól Hirtacus szörnyű haragra lobbant és kirohant a templomból. Aztán elküldte a hóhért, és az, miközben Máté kitért karral imádkozott az oltárnál, hátulról leszúrta.

Egy másik hagyomány szerint Máté máglyán halt meg. Ismét más hagyomány úgy tudja, hogy a máglya az apostol imádságára kialudt, és Máté később Nubiában halt meg békességben.

Szeptember 24. Szent Gellért püspök és vértanú

980 körül született Velencében, patriciuscsaládban. A keresztségben a fiúcska a György nevet kapta. Öt évesen megbetegedett, és szülei Istennek ajánlották, ha meggyógyul. San Giorgio-szigetére vitték, ahol a szerzetesek imájára meggyógyult, így ott is maradt közöttük és bencés szerzetes lett. Apja emlékére (aki a Szentföldre zarándokolt és ott meghalt) felvette a Gerardo nevet. 32 éves korában a Szent György monostor perjele, majd apátja lett. A Szentföldre tervezett utazása közben ismerkedett meg Gaudentius pannonhalmi apáttal, aki rávette, hogy a Szentföld helyett Magyarországra jöjjön. 1015. május 3-án érkezett Mór püspökhöz, Pécsre. Ezután ment Székesfehérvárra, a királyhoz, ahol közeli kapcsolatba került István királlyal és Imre herceggel. 7 évig nevelte a herceget az esztergomi királyi palotában. 1023-ban visszavonult a Bakonyba remetéskedni. 1030-ban István király Gellértra bízta a csanádi püspökség megszervezését. Magyarul tudó papokat állított a főesperességek élére, káptalani iskolát alapított, templomokat és székesegyházat épített. A király halála után nehéz idők következtek reá is. 1044 tavaszán megtagadta Aba Sámuel megkoronázását, megjósolta a pogánylázadást és saját vértanúságát. 1046-ban több püspöktársával együtt a Gellért-hegynél halt vértanúhalált, testét a pesti Boldogasszony-templomban temették el, később átszállították Csanádra. 1083-ban avatta szentté VII. Gergely pápa.